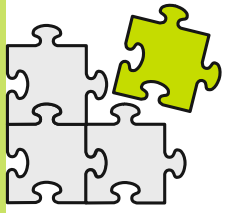


4.2 Dalelyčių reikšmė ir vartojimas



Jūs jau išnagrinėjote vieną kalbos dalį – jungtuką. Dabar nagrinėsite kalbos dalį, kuri lietuvių kalbai suteikia naujų atspalvių, tai – **dalelytė**. Dalelytė yra nekaitoma kalbos dalis. Ji suteikia sakiniui ne tik naujų atspalvių, bet ir papildomų prasmių. Tad pirmyn!



– Ar jau baigei darbą?
– **Beveik** (baigiau). // Tuoj baigsiu.
Lietuvoje buvau **beveik** visur: ir prie jūros, ir Aukštaitijos nacionaliniame parke, ir Druskininkuose...
Lietuvoje atostogavau **beveik** visa vasarą.
Į gimtadienį atėjo **beveik** visi draugai. Svečiai suvalgė **beveik** viską.
Tavęs laukiau **beveik** pusvalandį.
Aš išleidau **beveik** visus savo kišenpinigius.



Jis buvo toks pasikeitęs, kad **vos** pažinau.
Jis kalbėjo taip greitai, kad **vos** supratau.
Aš **vos** neužmiršau išsiųsti laiško.
Filmas buvo toks nuobodus, kad **vos** neužmigau.
Atvažiavęs pirmą kart į Vilnių **vos** nepasiklydau.
Rytą atsikėliau per vėlai ir **vos** nepavėlavau į pirmą pamoką.

4.2 Dalelyčių reikšmė ir vartojimas

1. Įrašykite: **beveik, vos, vos tik, vos ne vos, vos vos**. Dalelytės gali kartotis.

0. Vilniuje jis gyvena **beveik** metus.

1. _____ parėjau namo, paskambino draugė ir pakvietė į kiną.

2. – Ar jau padarei namų darbus? – _____ .

3. Beje, _____ nepamiršau pasakyti, kad rytoj einame į Valdovų rūmus.

4. Jau _____ penkios.

5. Kokia neaiški kopija, _____ galiu įskaityti.

6. Vakar buvome kėglinėje ir grįžome labai vėlai. Ryte _____ atsikėliau. Kadangi atsikėliau per vėlai, _____ spėjau į pamokas.

7. _____ atsiguliau, suskambo telefonas.

8. Pažįstu _____ visus antros ir trečios eilės giminaičius.

9. Paskambinau tau, _____ sužinojau testų rezultatus.

10. Besišnekėdami nuėjome _____ iki miško.

11. Jis pavėlavo į operą _____ pusvalandį, dėl to jo neįleido į salę.

12. _____ visą savaitgalį dirbau: _____ viską susitvarkiau ir kambaryje, ir rašomojo stalo stalčiuose.

Tai **bent** staigmena!

Bent tu pasakyk ką nors gero.

Tu **nors** pabandyk, o tada jau sakyk, kad nemoki.

Prašau, **nors** tu man nemeluok.

Palyginkite:

Duok man saldainį.

Duok man bent vieną saldainį.

Duok man nors vieną saldainį.

Duok man tik vieną saldainį.

Duok man dar vieną saldainį.



2. Atsakykite į klausimus.

1. – Ar nors kartą buvai Rumšiškėse?

– Taip, _____

– Ne, _____

2. – Ar gali paskolinti knygą nors vienam vakarui?

– Taip, _____

– Ne, _____

3. – Ar pažįsti nors vieną moksleivį iš Lietuvos?

– Taip, _____

– Ne, _____

4.2 Dalelyčių reikšmė ir vartojimas



Kurgi tu buvai?

Kada gi ji paskambins?

Argi aš sakiau, kad jis blogas?

Kas gi tau dabar?

Negi apie mane nieko negirdėjote?

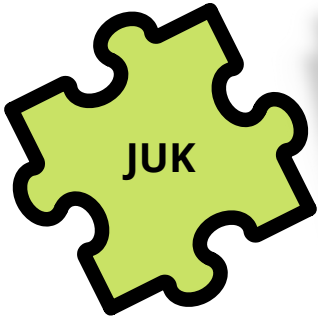
Ką gi tu galvoji?

Netrukdyk, matai **gi**, kad aš mokausi.

Dalelytė *gi* su nekaitomais vienskiemeniais žodžiais rašoma kartu: **argi, irgi, kaipgi, kurgi, netgi, ogi, visgi...**

Atskirai *gi* rašoma nuo vienskiemenių kaitomų ir dviskiemenių, daugiaskiemenių nekaitomų: **kas gi, ko gi, kam gi, kodėl gi, kuris gi...**

Bet: kadangi, nejaugi



Juk aš tau sakiau, kad paskambintum tėvams?

Aš **juk** tau sakiau, kad paskambintum tėvams.

Juk dar nevėlu, ar ne?

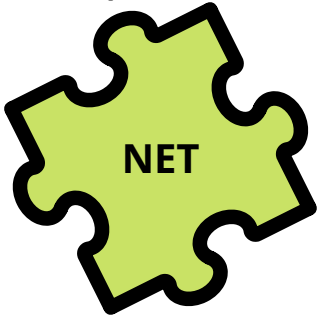
Net nežinau, ką atsakyti.

Jis daug mokosi **net** ir savaitgaliais.

Nusipirkau **net** du skėčius, nes nuolat juos pametu.

Išėjo, **net** „ačiū“ nepasakęs.

Suvalgiau **net** tris cepelinus. Suvalgiau tik tris cepelinus.



Noriu pailsėti, **ypač** išsimiegoti.

Man labai patinka keliauti, **ypač** po šiltuosius kraštus.

Ji labai mėgsta saldumynus, **ypač** pienišką šokoladą.



Ar šiandien buvai mokykloje?

Argi šiandien buvai mokykloje?


Argi šiandien nebuvai mokykloje?

Gal šiandien buvai mokykloje?

4.2 Dalelyčių reikšmė ir vartojimas

3. Įrašykite dalelytes: **argi, gi, juk, vos, vos ne vos, pat**. Dalelytės gali kartotis.

0. Oras subjuro prieš **pat** atostogas.

1. Kodėl _____ tu pyksti ant manęs? Aš _____ nieko blogo nepadariau. 
2. Kaip _____ tu galėjai nepamatyti Rūtos? Ji _____ stovėjo prie _____ durų!
3. Rytoj iš _____ ryto išskrendame į Portugaliją. Jis _____ nepamiršo savo paso!
4. Tu _____ taip seniai nebuvai pas močiutę. _____ tu jos nepasiilgai?
5. _____ tu galėjai paskambinti ir pasakyti, kad negalėsi ateiti, aš būčiau nelaukusi...
6. Kam _____ tu viską jai pasakei? Kada _____ tu suaugsi, a?!
7. Batas taip nutrynė koją, kad _____ parėjau namo.

